

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4186/2022
12.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Славица Глишић Полић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 517/2021 од 13.12.2021. године, на седници одржаној 12.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 517/2021 од 13.12.2021. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ**, у делу става првог изрека, пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 517/2021 од 13.12.2021. године и Основног суда у Лозници Прр1 42/19 од 28.09.2019. године, тако што се за износ од 97.080,23 динара **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 41/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 517/2021 од 13.12.2021. године се **ОДБИЈА** као неоснована.

Свака страна сноси своје трошкове ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 42/19 од 28.09.2019. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиоцу износ од 214.438,00 динара на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, утврђене у поступку стечаја Ст 41/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву. Ставом другим изреке, одбијен је захтев за исплату законске затезне камате на износ од 214.438,00 динара почев од 28.09.2009. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиоцу износ од 42.000,00 динара на име трошкова парничног поступка са законском затезном каматом од извршности пресуде до

исплате, док је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа до тражних 60.000,00 динара одбијен. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гжрр1 517/2021 од 13.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе тужиоца и тужене и потврђена означена првостепена пресуда, а ставом другим изреке су одбијени захтеви парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију на основу члана 404. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права (посебна ревизија).

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

По оцени Врховног суда, испуњени су услови за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23, у даљем тексту: ЗПП), с обзиром на то да је у сличној чињеничној и правној ситуацији донето више пресуда којима је тужбени захтев делимично одбијен, због чега је одлучено као у првом ставу изреке, на основу члана 404. став 2. ЗПП.

Одлучујући о оспореној пресуди на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пред Привредним судом у Ваљеу је 11.06.2009. године покренут стечајни поступак над Х.К. „Целвлакно“ д.о.о, привредним друштвом који послује са већинским друштвеним капиталом. Стечајни суд је 28.09.2009. године донео закључак о листи утврђених и оспорених потраживања, којим је тужиоцу, као повериоцу у четвртном исплатном реду, признато потраживање у укупном износу од 214.438,00 динара. Према извештају Привредног суда у Ваљеу Ст 41/2010 од 15.05.2020. године, уз који је достављен извештај стечајног управника од 25.12.2019. године са спецификацијом камате обрачунате простом методом за период од 10.04.2007. године до 11.06.2009. године, укупно потраживање тужиоца износи 117,357,77 динара од чега главни дуг износи 85.269,00 динара а законска затезна камата на главни дуг до отварања поступка стечаја, обрачуната применом простог интересног рачуна, износи 32.088,77 динара. Решењем Привредног суда у Ваљеу Р4 Ст 184/2018 од 26.03.2018. године утврђено је да је у означеном стечајном поступку повређено тужичево право на суђење у разумном року. Тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су правилно закључили да је тужена одговорна да накнади имовинску штету тужиоцу проузроковану повредом права на суђење у разумном року, у смислу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужена одговара за имовинску штету у ситуацији када је правноснажним решењем утврђено да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку у коме он, као бивши запослени код стечајног дужника (привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом), без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужилац своје новчано потраживање намирити у том поступку нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужилац је стекао право да захтева од тужене накнаду имовинске штете, у висини потраживања ненаплаћеног у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан. Исплатом накнаде штете тужена ступа у стечајни поступак на место тужиоца, и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде имовинске штете.

Међутим, по оцени Врховног суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

У потраживање које је тужиоцу признато у стечајном поступку главници је приписана и законска затезна камата обрачуната до дана отварања стечајног поступка, а обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“, бр. 9/01), којом је било прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона применом конфорне методе. Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године („Службени гласник РС“, бр. 73 од 27.07.2012. године) утврђено је да цитирана законска одредба, у делу који гласи: „применом конфорне методе“ није у сагласности са Уставом.

Првостепени суд је досудио тужиоцу накнаду штете у износу утврђеном закључком стечајног суда о листи утврђених и оспорених потраживања од 28.09.2009. године, сматрајући да се одлука Уставног суда не може применити ретроактивно и да је протекао рок из члана 61. истог Закона о Уставном суду за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа.

Другостепени суд је одбио жалбу тужене, али није посебно ценио њене наводе да је потраживање тужиоца било нужно кориговати у погледу начина на који је обрачуната законска затезна камата у складу са одлуком Уставног суда (прерачуном на бази простог интересног рачуна). Изложено правно становиште првостепеног суда, чију исправност другостепени суд није ценио када је одлучивао о жалби тужене, по схватању Врховног суда није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду, прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати не може ни дозволити, ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се.

У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом

конформне методе, која практично представља обрачун камате на камату, што је супротно начелу забране анатоцизма садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате, која се од претпостављене штете, претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету, што је супротно начелима облигационог права и није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период за који се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата, обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна. У конкретном случају, то је и учињено у поступку стечаја и новим обрачуном стечајног управника од 25.12.2019. године утврђена укупна висина тужиоачевог потраживања од 117,357,77 динара, од чега главни дуг износи 85.269,00 динара а законска затезна камата на главни дуг до отварања поступка стечаја, обрачуната применом простог интересног рачуна, износи 32.088,77 динара.

Имајући изложено у виду, Врховни суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова, тако што је тужбени захтев одбио за износ од 97.080,23 динара који представља разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе и затезне камате обрачунате до истог момента применом методе простог интересног рачуна и приписане главници, па је одлучио као у другом ставу изреке, применом члана 416. став 1. ЗПП.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је одлучено као у трећем ставу изреке, на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Одлука о трошковима поступка по ревизији, садржана у четвртом ставу изреке, донета је на основу члана 165. став 1. и 2. ЗПП, у вези са чланом 153. став 2. и 154. став 1. истог Закона, с обзиром на незнатан успех тужене у поступку по ванредном правном леку и на чињеницу да трошкови састава одговора на ревизију нису били нужни за вођење парнице.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**